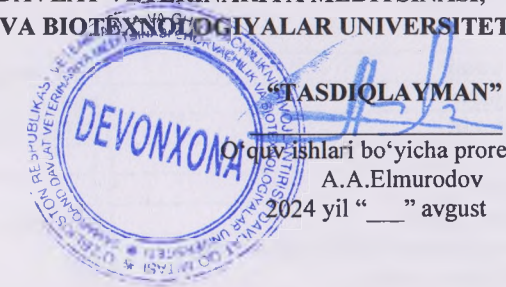

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI**

“TASDIQLAYMAN”
O‘quv ishlari bo‘yicha prorektor
A.A.Elmurodov
2024 yil “__” avgust

CHORVACHILIKDA TAJRIBA O‘TKAZISH

FANI BO‘YICHA

SILLABUS

Magistratura mutaxassisligi uchun

Bilim sohasi:	800000	- Qishloq, o‘rmon, baliq xo‘jaligi va veterinariya
Ta’lim sohasi:	810000	- Qishloq xo‘jaligi
Mutaxassislik:	70810803	- Chorvachilik

Samarqand – 2024

Modul / FAN SILLABUSI
Zooinjeneriya fakulteti
70810803 – Chorvachilik mutaxassisligi

Fan nomi:	<i>Chorvachilikda tajriba o'tkazish</i>
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	CHTO'1206
Yil:	1
Semestr:	2
Ta'lim shakli:	Magistratura
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	180
Ma'ruza	30
Amaliy mashg'ulotlar	60
Laboratoriya mashg'ulotlari	—
Seminar	—
Mustaqil ta'lim	90
Kredit miqdori:	6
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O'zbek-rus

Fan maqsadi (FM)

FM1	Magistrlarga ilmiy tadqiqotlarning chorvachilikni rivojlantirishdagi ahamiyati, zootexniya fanida foydalaniladigan asosiy ilmiy-tadqiqot usullari, tadqiqotlar o'tkazishning asosiy bosqichlari, ilmiy ijod haqida tushuncha va unga xos bo'lgan xususiyatlar, ilmiy hujjatlardagi ma'lumotlarning toifalari, ilmiy ma'lumotlarning manbalari, zootexniyada tajribalar o'tkazishning o'ziga hos xususiyatlari, analogik guruhlar tamoyiliga asoslangan tajriba usullari, guruhlar-davrlar tamoyiliga asoslangan tajriba usullarini aniqlash hamda ularni amaliyotga tatbiq etish haqida bilim, ko'nikma va malaka shakllantirishdan iborat.
------------	---

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar

1.	Zoologiya
2.	Biologiya
3.	Genetika va biotexnologiya
4.	Chorvachilik asoslari

Ta'lim natijalari (TN)	
	Bilimlar jihatidan:
TN1	Raqamli materiallarni biometrik qayta ishlashning turli usullari yordamida eksperiment natijalarining ishonchliligini hisoblash: haqida bilimga ega bo'lishlari kerak;
TN2	Differensial usul bilan guruhlararo farqlarning ishonchliligini hisoblash, korrelyatsiya usuli bilan bir xil guruhda interperiodik farqlarni aniqlash, miqdoriy xususiyatlarning tarqalishi haqida bilishlari lozim;
TN3	Zootexniyada tajribalar o'tkazishning o'ziga hos xususiyatlari, analogik guruhlar tamoyiliga asoslangan tajriba usullari, guruhlar-davrlar tamoyiliga asoslangan tajriba usullarini aniqlash haqida bilimga ega bo'lishlari kerak;
TN4	ilmiy va texnik ma'lumotlarni to'plash, unda yangi elementlarni topish va ularni ishlab chiqarishga joriy etish, shu bilan oziq-ovqat bazasini takomillashtirish, hayvonlarning naslchilik va samarali sifatini oshirish, ularni oziqlantirish va mazmunini yaxshilashni bilishi kerak;
	Ko'nikmalar jihatidan:
TN5	Ilmiy tadqiqotlarning uslubiyati va ishchi rejasini ishlab chiqarish, hamda birlamchi hujjatlarni yuritishni aniqlay oladi;
TN6	Turli qishloq xo'jalik hayvonlarida ozuqalarning hazmlanishi va moddalar almashinuvi bo'yicha tajribalar qo'yishning umumiy uslubiyatini farqlay oladi;
TN7	tanlangan guruhlar bilan ishlash tamoyillari, eksperiment natijalarining ishonchliligini hisoblash qonuniyatlariga baho bera oladi;
TN8	Guruhlararo farqlarning ishonchliligini hisoblash; miqdoriy xususiyatlarni tahlil qilishni biladi.

Fan mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)	
M1	Ilmiy-tadqiqot ishlarini tashkil qilishning chorvachilikni rivojlanishdagi ahamiyati.
M2	Tadqiqot jarayonining tarkibi.
M3	Tadqiqot jarayonining tarkibi.
M4	Zootexniyada tajribalar qo'yishning asosiy usublari.
M5	Zootexniyada tajribalar qo'yishning asosiy usublari.
M6	Ilmiy tadqiqotlarning uslubiyati va ishchi rejasini ishlab chiqarish, hamda birlamchi hujjatlarni yuritish.
M7	Ilmiy tadqiqotlarning uslubiyati va ishchi rejasini ishlab chiqarish, hamda birlamchi hujjatlarni yuritish.
M8	Turli qishloq xo'jalik hayvonlarida ozuqalarning hazmlanishi va moddalar almashinuvi bo'yicha tajribalar qo'yishning umumiy uslubiyati hamda

	xususiyatlari.
M9	Turli qishloq xo'jalik hayvonlarida ozuqalarning hazmlanishi va moddalar almashinuvi bo'yicha tajribalar qo'yishning umumiy uslubi hamda xususiyatlari.
M10	Turli qishloq xo'jalik hayvonlarida zootexnik tajribalarni tashkil qilish va o'tkazishning xususiyatlari.
M11	Turli qishloq xo'jalik hayvonlarida zootexnik tajribalarni tashkil qilish va o'tkazishning xususiyatlari.
M12	Zootexnikaviy tadqiqotlar natijalari ma'lumotlariga matematik ishlov berish uslullari.
M13	Zootexnikaviy tadqiqotlar natijalari ma'lumotlariga matematik ishlov berish uslullari.
M14	Ilmiy-tadqiqot ishlarining hisobotini tuzish.
M15	Ilmiy-tadqiqot ishlarining hisobotini tuzish.
Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulotlar (A)	
A1	Analog guruhlar tamoyiliga asoslangan tajriba usullari.
A2	Guruh-davrlar tamoyiliga asoslangan tajriba usullari.
A3	Sutdor sigirlarda tajribalar o'tkazish.
A4	Sutdor sigirlarda tajribalar o'tkazish.
A5	Yosh qoramollarda tajribalar o'tkazish.
A6	Qoramollar so'yim mahsulotlarining tovar-texnologik sifatlarini o'rganish.
A7	Qoramollar so'yim mahsulotlarining tovar-texnologik sifatlarini o'rganish.
A8	Qo'yichilikda ilmiy-ishlab chiqarish tajribalarini o'tkazish.
A9	Qo'yichilikda ilmiy-ishlab chiqarish tajribalarini o'tkazish.
A10	Parrandachilikda ilmiy-ishlab chiqarish tajribalarni o'tkazish.
A11	Cho'chqalarda ilmiy-ishlab chiqarish tajribalarni o'tkazish.
A12	Texnologik tajribalarni o'tkazish.
A13	Hayvonlarning etologik va moslashuvchanlik ko'rsatkichlari bo'yicha tadqiqotlarni o'tkazish.
A14	Hayvonlarning etologik va moslashuvchanlik ko'rsatkichlari bo'yicha tadqiqotlarni o'tkazish.
A15	Klinik va fiziologik tadqiqotlarni o'tkazish.
A16	Klinik va fiziologik tadqiqotlarni o'tkazish.
A17	Gematologik tadqiqotlarni o'tkazish.
A18	Gematologik tadqiqotlarni o'tkazish.
A19	Ma'lumotlarga kichik tanlamalar usulida biometrik ishlov berish.
A20	Ma'lumotlarga katta tanlamalar usulida biometrik ishlov berish.
A21	Ma'lumotlarga katta tanlamalar usulida biometrik ishlov berish.
A22	O'rtacha kattaliklar orasidagi farqlarning ishonchlilik darajasini aniqlash.

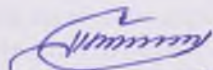
Fan o'qituvchisi haqida ma'lumot

Mualliflar:	Sh.E.Qurbonova – SamDVMCHBU, “Xususiy zootexniya” kafedrasida dotsenti v.b., qishloq xo'jalik fanlari doktori (PhD) Sh.T.Gapparov – SamDVMCHBU, “Xususiy zootexniya” kafedrasida assistenti M.T.Axtamova – SamDVMCHBU, “Xususiy zootexniya” kafedrasida assistenti, qishloq xo'jalik fanlari doktori (PhD)
E-mail:	shqurbonova79@gmail.com
Tashkilot:	Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti “Xususiy zootexniya” kafedrasida
Taqrizchilar:	1. Sh.K.Amirov – Samarqand agroinnovatsiyalar va tadqiqotlar instituti “Oziq-ovqat xavfsizligi va texnologiyasi” kafedrasida professori 2. E.S.Shaptakov – Qorako'lichilik va cho'l ekologiyasi ilmiy-tadqiqot instituti direktori, q.x.f.d., professor.

Mazkur Sillabus universitet o'quv-uslubiy Kengashning 2024 yil 29 avgustdagi 1 sonli yig'ilishi bayoni bilan tasdiqlangan.

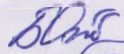
Mazkur Sillabus “Xususiy zootexniya” kafedrasining 2024 yil ___ avgustdagi ___ sonli yig'ilishi bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i

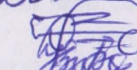
R. Ro'ziqulov

Fakultet dekani

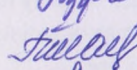
O. Boymatov

Kafedra mudiri

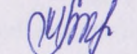

O. Maxmadiyarov

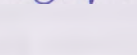
Tuzuvchilar

Sh. Qurbonova

Sh. Gapparov

M. Axtamova

A23	O'rtacha kattaliklar orasidagi farqlarning ishonchlilik darajasini aniqlash.
A24	Korrelatsiya va regressiya koeffitsiyentlarini hisoblash.
A25	Urg'ochi tanalarning kech urug'lantirilishi, servis-davrining uzayishi va sigirlarning qisqir qolishi hisobga keladigan zararni aniqlash.
A26	Urg'ochi tanalarning kech urug'lantirilishi, servis-davrining uzayishi va sigirlarning qisqir qolishi hisobga keladigan zararni aniqlash.
A27	Bitiruv-malakaviy ishlarni yozish va rasmiylashtirish.
A28	Bitiruv-malakaviy ishlarni yozish va rasmiylashtirish.
A29	Diplom, kurs ishi va boshqa ilmiy tadqiqotlarni bajarish hamda rasmiylashtirish.
A30	Diplom, kurs ishi va boshqa ilmiy tadqiqotlarni bajarish hamda rasmiylashtirish.

Mustaqil ta'lim (MT)

1.	Chorvachilikda ilmiy-texnik taraqqiyotni belgilovchi ilmiy tadqiqotlarning asosiy yo'nalishlari.	4 soat
2.	Zootexniyada ilmiy tadqiqotlarning asosiy yo'nalishlari.	4 soat
3.	Differensial usul bilan guruhlararo farqlarning ishonchlilikini hisoblash.	4 soat
4.	Bir xil hayvon guruhidagi o'zaro bog'liqlikdagi interperiodik farqlarning ishonchlilikini hisoblash.	4 soat
5.	Biologik tadqiqotlarning asosiy usullarining xususiyatlari.	4 soat
6.	Miqdoriy xususiyatlarning tarqalishi tahlili	4 soat
7.	Zootexnik eksperimentlarni o'tkazishning asosiy usullari va usullari.	4 soat
8.	Usullarni tasniflash, zootexnik tajribalar.	4 soat
9.	Tajriba o'tkazish usuli va ish rejasini tuzish.	4 soat
10.	Davr usullari. Hosildorlikning irsiy-konstitutsiyaviy omillarini baholash bo'yicha tajribalar.	4 soat
11.	Zootexnik eksperimentlarni tashkil etishning uslubiy mezonlari	4 soat
12.	Davrlar va parallel davr guruhlari usuli	4 soat
13.	Qayta almashtirish usuli va lotin kvadrati	4 soat
14.	Oziq-ovqat va parhezning hazm bo'lishini o'rganish.	4 soat
15.	Analog usuli yordamida tajriba sxemasini tuzish.	4 soat
16.	Davr usullari, parallel guruhlar-davrlar yordamida tajriba sxemasini tuzish.	4 soat
17.	Teskari almashtirish bilan guruh-davr usuli yordamida tajriba sxemasini tuzish.	4 soat
18.	Chorvachilikda sanoat kesishuvi bo'yicha eksperimentlarni o'tkazish usuli.	4 soat
19.	Tajribali guruhlarni juft analoglar usuli bilan shakllantirish va ulardagi tanlovning aniqligini baholash.	4 soat
20.	Eksperimental tadqiqotlarni mafkuraviy-nazariy rivojlantirish va rejalashtirish.	4 soat

21.	Hayvonlarni boqish bo'yicha eksperimentlar sxemalari; yosh o'sib borayotgan hayvonlarni emizuvchi tajribalar o'tkazish usulini tuzishning asosiy qoidalari. 4 soat
22.	Miqdoriy va sifat ko'rsatkichlari o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik indeksini hisoblash. 4 soat
23.	Ozuqa hazm qilish bo'yicha tajribalarni shakllantirishning uslubiy mezonlari 2 soat

Asosiy adabiyotlar	
1.	Антонова В.С., Топурия Г.М., Косилов В.И. Методология научных исследований в животноводстве. Учебное пособие. Оренбург. ОГАУ, 2011.
2.	Бурда А.Г. Основы научно-исследовательской деятельности. Учебное пособие. Краснодар., 2015.
Qo'shimcha adabiyotlar	
1.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021. – 52 b.
2.	Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning poydevoridir. Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021. – 36 b.
3.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5696 son Farmoni.
4.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida"gi PQ-187-son qarori.
5.	Рядчиков В.Г. Основы питания и кормления сельскохозяйственных животных. Учебник. Краснодар КГАУ, 2014
6.	Dharmaraja Selvamuthu//Introduction to Statistical Methods, Design of Experiments and Statistical Quality Control Domestic. Springer Nature Singapore Pte Ltd. 2018.
7.	Sherri L. Jackson Research//Methods and Statistics. Jacksonville University 2009
Axborot manbaalari	
1.	www.Ziyo.net .
2.	www.uralrti.ru .
3.	www.twirpx.com

Magistrning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun magistrning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yorita olsa;

- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olsa;
- konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
- fanga tegishli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;
- tarixiy jarayonlarni sharxlay bilsa;
- b) 4 baho olish uchun magistrning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:
- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushingan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirisida bajarsa;
- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
- fan bo'yicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lsa;
- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy hujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.
- v) 3 baho olish uchun magistrning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:
- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
- fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilsa;
- bayon qilish ravon bo'lmasa;
- fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.
- g) quyidagi hollarda magistrning bilim darajasi qoniqarsiz 2 baho bilan baholanishi mumkin:
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
- fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.